ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อระบบการเมืองไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อรัฐบาล

ชื่อผู้เขียน

นายชีรพล อินทรลิบ

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การเมืองและการปกครอง

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์จันทนา สุทธิจารี ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฏฐ์ ชพานนท์ กรรมการ อาจารย์ไพสิฐ พาณิชย์กุล กรรมการ

บทกัดย่อ

การศึกษาเรื่อง บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อระบบการเมืองไทย ศึกษาเฉพาะกรณีการ เรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อรัฐบาล เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร งานค้นคว้าวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว จากบทวิเคราะห์ต่าง ๆ และการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์นักวิชาการ , แกนนำ / สมาชิก ของสมัชชาคนจนและจากการสังเกตแบบมีส่วน ร่วมในกิจกรรมประชุมพ่อครัวใหญ่สัญจร ครั้งที่ 1 ของสมัชชาคนจนโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับ ทฤษฎีระบบ , แนวคิดโครงสร้างหน้าที่ , แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ , แนวคิดการเรียกร้อง ผลประโยชน์ , แนวคิดการรวบรวมผลประโยชน์ และแนวคิดกล่ม เป็นกรอบในการวิเคราะห์

สมัชชาคนจนมีลักษณะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีสถาบันที่เป็นทางการรองรับ เกิดขึ้น เพราะชาวบ้านผู้ค้อยโอกาสประสบกับปัญหาจากการคำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ ทั้งจาก ปัญหาที่คนจนเผชิญโดยตรงและปัญหาที่เกิดจากความไม่เป็นธรรมของรัฐในการแก้ไขปัญหาของ สังคม สมัชชาคนจนเป็นการเคลื่อนไหวเรียกร้องของคนในระดับรากหญ้าซึ่งได้รับความเคือด ร้อนจริง ๆ มิใช่เป็นกลุ่มเรียกร้องที่เกิดจากการจัดตั้งหรือได้รับการสนับสนุนให้ทำการเรียกร้อง เพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองจากฝ่ายใด

กลยุทธ์ที่สำคัญของสมัชชาคนจน ในการป้อนข้อเรียกร้องเข้าสู่กระบวนการคัดสินใจของ รัฐและยุทธวิธีในการกคคันต่อกระบวนการคัดสินใจของรัฐ คือ ใช้แนวทางการต่อสู้แบบสันคิวิธี การตัดสินใจคำเนินกิจกรรมใด ๆ หรือการขับเคลื่อนของสมัชชาคนจนขึ้นอยู่กับคณะกรรมการ ชุดใหญ่ของกลุ่ม เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้นำคนใดถนหนึ่ง นอกจาก นี้ปัญหาที่สมัชชาคนจนทำการเรียกร้องล้วนเป็นเรื่องที่ชอบธรรมในสายตาสาชารณชน ใช้กระบวนการกลุ่มข่อขมารวมตัวกันทำให้เกิดพลังกลุ่มและมีอิทธิพลในการเรียกร้องต่อรองกับ รัฐ สมัชชาคนจนยังมีการบริหารจัดการด้านการเงินอย่างรัคกุม มีความโปร่งใส สมัชชาคนจนใน ฐานะกลุ่มผลประโยชน์หนึ่งในสังคม มีความสัมพันธ์กับกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ คือ ความ สัมพันธ์กับรัฐและกลุ่มข้าราชการ จะออกมาในเชิงขัดแย้งกันเสมอเพราะผลประโยชน์ของแต่ละ กลุ่มอยู่ในลักษณะสวนทางกัน ความสัมพันธ์กับกลุ่มนายทุน ชาวบ้านคนจนมักถูกนายทุนเอารัค เอาเปรียบอย่หลอดเวลา เป็นลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ที่แข่งขันกันเพิ่มอิทธิพล เป็นปัจจัยนำเข้าสู่ กระบวนการตัดสินใจของรัฐ โดยกลุ่มนายทุนเพิ่มอิทธิพลในลักษณะการเอื้อประโยชน์ให้แก่ กลไกของรัฐ โดยเฉพาะนักการเมืองและช้าราชการ ส่วนสมัชชาคนจนเพิ่มอิทธิพลในลักษณะ พลัง . ขนาคของกลุ่มขนาคใหญ่ความชอบธรรมในสถานะภาพของการเป็นฐานเสียงที่สำคัญใน ระบอบประชาธิปไตยที่จะเป็นเงื่อนไขของการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของนักการเมือง โดยกลุ่มนายทุนจะใช้กลไกรัฐเป็นเครื่องมือ จะมีกลุ่มที่เห็นอกเห็นใจเกื้อหนุนสมัชชาคนจนอยู่ บ้างก็คือ กลุ่มคนชั้นกลาง ในแง่ที่คนชั้นกลางเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เพิ่งจะเลื่อนสถานภาพจาก คนระดับล่างขึ้นมา หรืออาจจะเป็นการเลื่อนเพราะระดับการศึกษา หรือ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเข้าใจในเหตุผลความจำเป็นของสมัชชาคนจนมากกว่า สำหรับกลุ่มนักการ เมืองนั้นจะมีลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์ 2 ลักษณะ คือ ยามใคต้องการเสียงสนับสนุนจาก ชาวบ้านก็จะมีท่าที่เห็นอกเห็นใจคนจนจะต่อสู้เพื่อคนจน แต่เมื่อได้เข้าไปเป็นผู้มีอำนาจรัฐก็จะ พลิกกลับไปให้ความช่วยเหลือกลุ่มนายทุนที่เคยเกื้อหนุนกันมา โดยไม่สนใจปัญหาของคนจน จากการสึกษาพบว่า จุดแข็งของสมัชชาคนจน คือการนำเรื่องที่ชาวบ้านผู้ด้อยโอกาสได้รับความ เคือคร้อนจริง ๆ มาทำการเรียกร้อง ซึ่งถือว่ามีความชอบธรรม เป็นการเรียกร้องที่มีฐานมาจาก ประชาชน นอกจากนั้น กระบวนการประชาชนของสมัชชาคนจนยังก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลาและมีการพัฒนาความคิด ทิศทางของการเคลื่อนใหว เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วน ในทำนองเคียวกันผู้ศึกษาก็พบว่าสมัชชาคนจนยังมีจุดอ่อนในเรื่องที่มี รวมเป็นประชาสังคม สมาชิกจำนวนมาก อาจถูกแทรกแซงได้ง่าย รวมทั้งลักษณะของสมาชิกทั้งเด็กและคนชรา มาร่วม ชุมนุมทำให้มีการเจ็บป่วยหรืออาจถึงแก่ชีวิตทำให้สาชารณะมองว่า สมัชชาคนจนพาผู้อ่อนแอทาง กายภาพมาได้รับความถำบาก นอกจากนั้นสมัชชาคนจนยังมีภาพของการยึคติคกับตัวบุคคลซึ่ง เป็นแกนนำบางคน รวมทั้งการมีปัญหาอันหลากหลายมากมายและการใช้พลังกลุ่ม ทำให้รัฐมอง ว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ได้ทั้งหมดจึงไม่มีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่ม ประการสุดท้ายการที่สมาชิกของสมัชชาคนจนล้วนเป็นคนในระดับรากหญ้าทำให้ความสามารถ

ในการรวบรวมข้อมูลหรือความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการไม่คีพอ ไม่สามารถต่อสู้หักล้างข้อมูลของทางราชการได้

จากผลของการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นการปรับปรุงสัมพันชภาพของกลุ่ม สมัชชาคนจนกับรัฐในอันที่จะเอื้อประโยชน์ให้มีการแก้ไขปัญหาให้กับคนจนซึ่งเป็นคนส่วน ใหญ่ของประเทศ คือ จะต้องมีการปฏิรูปการเมืองและระบบราชการ มีการกระจายอำนาจ และ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเค็มที่ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนของตน ประการ สุคท้ายรัฐจะต้องเปิดกว้างให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง ซึ่งข้อเสนอ แนะค่าง ๆ เหล่านี้ผู้ศึกษาพบว่าได้มีการบัญญัติไว้แล้วในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และเป็นความหวังว่าประเทศไทย จะสามารถแก้ไขปัญหาให้กับผู้ด้อยโอกาสได้โดยใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าว

٩

Independent Study Title

The Role of Interest Groups in Thai Political System,

A Case Study of the Demands from the Assembly of

the Poor to the Government.

Author

Mr.Thirapol Intaralip

M.A.

Political Science

Examining Committee:

Lecturer Jantana

Suttijaree

Chairman

Assist. Prof. Nat

Chaparnond

Member

Lecturer Paisit

Panitkul

Member

Abstract

The main objective of this independent study is to learn about the demands of the "Assembly of the Poor" upon government by using qualitative research methodology. The methods used in gathering data and information of "the Assembly of the Poor" which is the main focus of the study, derives from document study, previous researches, analyses and interviews with scholars, leaders/ members of the Assembly of the Poor and participative observation during the first conference of the Assembly of the Poor's grand chef. Various theories and related perspectives are used in the analysis such as theories on structure and functions, on interest groups, on demanding of interest, on collecting of beneficial interests and on group.

The study finds that the Assembly of the Poor is an informal interest group which has its origin from the villagers who were deprived of benefits from implementation of unfair public policies of the state. Therefore, political demands from the assembly of the poor come from troubled villagers without any pretentions for political purposes.

The strategies which bring successes to the assembly of the poor are: the use of peaceful tactics, diversification of decision making power to members of the main committee of the group, making only justified political demands, having transparent financial management, using the combined force of nucleus groups in negotiations with state authority, having supportive relationship with other leading interest groups.

The relationship between the Assembly of the Poor with other interest groups can be stated as follows: relationship with public servants is usually prevalent with conflicts, relationship with entrepreneur is such that the poor are usually taken advantage of. The relationship can be described as both sides try to win public support to their favor. However, the means of winning support are different. The entrepreneur will normally exchange benefit with public servants whereas the Assembly of the Poor uses their collective power to guarantee that their problems will be heard and taken care of.

Politicians find it is imperative to respond to political demands of the poor owing to their suffrage in order to win in elections. Besides, middle class group is always giving sympathetic support to the assembly of the poor. These factors contribute to the strong points of the Assembly of the Poor. Politicians have a twofold relationship with the poor. Whereas in times of opting for votes, They tend to side with the poor, but after their entrance into public offices, they tend to neglect the poor and cater to the needs of the entrepreneur who support them in the form of monetary benefits. There are certain strong points of the Assembly of the Poor, to wit: demands are made only on the problems which the people feel that they truly suffer, As such it is seen that these is a justifiable basis for making the demand, demands have the support of the people, the process of making demands generates a learning process whereby such process leads to an even better understanding of making future demands

But, there are also weak points of the assembly of the poor, such as: in controlling and looking after a large number of assembled villagers especially the well being of the young and the aged, in blindly following the guidance of their leaders, having complicated and difficult to solve problems, having insufficient legal knowledge and understanding which brings about failure in legal fighting with state authority.

The study proposes the following recommendations: reforms in politics and bureaucracy must be implemented, decentralization of state authority, giving full access to people in exploiting resources found in their locality, giving the true and fullest right to know to the people.

It is found that the above recommendations already have been written in the new constitution (B.E.2540). Thus, it is hopeful that the execution of these provisions can solve the problems of the assembly of the poor at a satisfactory level in the near future.